

ניגוני נשים

ע"ש אסתר סטולמן

בית-מדרש לנשים דתיות וחילונית
במדרשה באורנים

המדרשה
מרכז חינוכי להתחדשות החיים היהודיים בישראל באורנים

מחשבות על שבת

מתוך: התכוונות לשבת

ללי אלכסנדר, עין צורים, משתתפת בבית המדרש 'אישה אל אחותה' במרכז "הרצוג"

...השבת אינה מהות טבעית בתוך הזרימה של הזמן. היא אינה קשורה לעונות, למעגל השנה, להתמלאות ולהתמעטות של הירח. השבת היא פרי החלטה תודעתית אלוהית או אנושית, לייחד שקיעה זו, ויום זה, מכל השקיעות ומכל הימים.

במסורת ישראל קשורה השבת לגאולה, הן בפן הקבלי והמיסטי והן בפן המוסרי החברתי. בפן החברתי והמוסרי מייצגת השבת את "מותר האדם", את היכולת לעצור, כפי שעשה הקב"ה ביום השביעי "מכל מלאכתו אשר עשה". לעצור באופן תודעתי את רצף העמל והשגרה וליצור הוויה אחרת. השבת היא אולי תחילתן של הזכויות הסוציאליות בעולם. הזכות והחובה לאפשר לכל אדם בכל מעמד ואפילו לבהמה, לנוח מעמלם ולהיות ולו רק לעשרים וארבע שעות, בני חורין. "אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשערך".

בקבלה משולה השבת לכלה אשר חתנה-אוהבה הוא כנסת ישראל. וכאן אנו מוצאים את המחזרים הלוהטים ביותר, הכלים בכמיהתם ומחלים פניה של שבת המלכה. הכלה המובטחת, החמקמקה, אשר הייחוד עמה יביא את הגאולה:

"ר' חנינא היה מתעטף ועומד עם חשיכה ערב שבת ואמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה. ר' ינאי היה לובש בגדיו ערב שבת ואמר בואי כלה בואי כלה." (בבלי, שבת)

ובסיפורי האר"י:

פעם אחת בערב שבת סמוך להכנסת כלה, יצא הארי עם תלמידיו לעיר צפת לבוש בגדי לבן כדי לקבל את השבת. אמר לתלמידיו: חברי, רצונכם שנלך לירושלים קודם השבת ונעשה שבת בירושלים? השיבו קצת מן התלמידים: אנו מרוצים בכך. וקצת מן התלמידים השיבו ואמרו - נלך קודם ונודיע לנשינו. נתחדר הרב חרדה גדולה והכה כף אל כף בידו ואמר: "אוי לנו שלא הייתה בנו זכות להיגאל!"...

האר"י האמין שברגע אחד של כוונה שלמה נפתחת הזדמנות אלוהית. שהענות מוחלטת, מנותקת מהוויית העולם החומרי ודרישותיו, תביא את הגאולה. את אותה הוויה חומרית, קליפתית, קטנונית, מייצגת, ולא בכדי, נשיהן של תלמידיו.

ברגע זה של כמיהה לתיקון, אני מבקשת להציע אפשרות אחרת, ולהוציא את אותן נשים מייצוגם המאשים והמצמצם.

ידיעתם של כמה מנבחר תלמידי האר"י כי בבית מחכות נשים שטרחו ועמלו לכבודה של השבת ואין אפשרות לגאולה בשכר עלבון ובשכר הדרתן, ומעבר לזה, התובנה שהגאולה 'לא כהרף עין', לא כמחווה אלוהית ואנושית רגעית, אלא עשייה, תהליך, תיקון דרך ותיקון עולם, בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, היא היא גולת הכותרת של הסיפור - האמת שנעלמה מהאר"י..."